

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Андросюк Вячеслав Георгійович,
кандидат психологічних наук, професор, провідний науковий
співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного
забезпечення та психофізіологічних досліджень
Національної академії внутрішніх справ;

Захаренко Людмила Миколаївна,
кандидат психологічних наук, старший науковий
співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного
забезпечення та психофізіологічних досліджень
Національної академії внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ПЕРЕМОВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Важливість участі у перемовинах спеціаліста з високим рівнем перемовної компетентності пов'язано із збільшенням кількості таких ситуацій. Фахівці у галузі перемовної діяльності з'явилися у штаті Національної поліції. Це поліцейські, які здійснюють превентивну комунікацію з учасниками масових заходів та мирних зібрань, і поліцейські (кризові перемовники), які проводитимуть перемовини під час проведення спеціальних операцій, а також у випадках, пов'язаних із спробами вчинення суїциду. Вищезазначене вказує на важливість якісного відбору та навчання перемовників за програмами підготовки відповідно до їх спеціалізації (кризові перемови, превентивна комунікація) згідно з об'єктами професійної діяльності.

Психологічна підготовленість перемовників до проведення перемовин виступає як сукупність сформованих та розвинутих психологічних якостей, що відповідають вимогам перемовного спілкування і є внутрішньою необхідною умовою його ефективного здійснення [3, с. 13]. У дисертаційному дослідженні Дубової І. О. (2003) визначено перелік таких професійно-психологічних якостей:

1) якості, що обумовлюють рівень професійної адаптації працівника (здатність брати на себе відповідальність, професійне почуття обов'язку);

2) якості, що характеризують пізнавальну активність та інтелектуальний розвиток (аналітичний склад мислення, вміння виділити головне, прогностичність, кмітливість, гнучке та творче мислення);

3) якості, що визначають комунікативну компетентність працівника (вміння аргументувати свій погляд, вести діалог, здатність викликати до себе довіру, вміння встановлювати та підтримувати психологічний контакт);

4) якості, що обумовлюють емоційно-вольову регуляцію поведінки в екстремальних умовах проведення перемовин (емоційна врівноваженість, стриманість, самовладання, вміння орієнтуватися у складній, швидкоплинній обстановці).

Про професійну компетентність майбутніх перемовників як поєднання їх базових та фахових компетентностей висловились В. Л. Рахліс, і О. О. Павленко (2020) [7]. На їх погляд, професійна компетентність перемовника включає такі компоненти: когнітивний (знання «секретів професії»), афективний (професійна самоідентифікація перемовника), психомоторний. Фахові компетентності перемовника включають компетентності, які пов'язані із самоменеджментом та самоорганізацією; із відтворенням основної професійної діяльності; із передачею інформації та впливом; із міжособистісним спілкуванням та комунікацією.

Згідно з Конкурсними вимогами до кандидатів на посади кризових перемовників їх бажаними якостями та навичками визнаються організаторські здібності, аналітичне мислення, спостережливість, активність, впевненість у собі, спроможність до сугестії, стресостійкість, володіння іноземними мовами, дисциплінованість, рішучість, ініціативність, здатність до прийняття рішень у ситуаціях психоемоційного навантаження, психологічного тиску, висока мотивація до правоохоронної діяльності, здатність до навчання тощо [4].

Професійно важливими якостями поліцейських відділів (секторів) превентивної комунікації, на думку Д. Г. Оверченка (2021) [6], є:

1) інтелектуальні якості (прогностичність, розсудливість, обміркованість, винахідливість, спостережливість, пильність);

2) вольові якості (стійкість, стриманість, обережність, дисциплінованість);

3) моральні якості (надійність, відповідальність, правосвідомість);

4) комунікативні якості (дипломатичність, толерантність, емпатійність, доступність, тактовність, доброзичливість, контактність, авторитетність).

На погляд багатьох дослідників, найбільш важливими факторами успішності перемовника є його особистісні якості, мотивація, а також теоретична і практична підготовленість до ведення перемовин [1; 5; 6; 7].

У дисертаційному дослідженні А. Ф. Гасімова (2021) виділено індивідуальні характеристики особистості учасника перемовин (індивідуальний перемовний стиль, вияв емоційного інтелекту в особливостях сприйняття і відтворення емоційно-лицьових експресій, рівень культурного інтелекту, інвалентність емоційно-оціночного компоненту етнічного стереотипу, толерантність до невизначеності та імпульсивність) як фактори, що впливають на прогнозування процесу перемовин і знижують його невизначеність [1].

Науковець В. А. Маркович (2015) стверджує, що на успішність навчання перемовників найбільше впливають рівні розвитку їх професійно важливих якостей до початку навчання, рівень соціального інтелекту, освіти, вік, адекватна особистісна самооцінка, мотивація на отримання знань [5]. Саме тому професійне навчання за програмами спеціалізованої підготовки перемовників повинно відбуватись відповідно до їх спеціалізації та опиратись на певні критерії:

– за програмою базової підготовки перемовників (наявне певне мінімальне значення рівня загального інтегрального показника вираженості професійно важливих якостей). Так, для інтегрального показника екстремальних перемовин найбільш вагомими професійно важливими якостями є логіка і швидкість мислення, надситуативна активність, емоційний інтелект, стресостійкість;

– за програмою спеціалізованої підготовки перемовників (максимальне значення коефіцієнта бажаності Харрінгтона для інтегративних показників спеціалізації перемовників, які успішно завершили базову програму підготовки).

Перемовне спілкування, як правомірний психологічний вплив, передбачає використання психотехнологій перемовного

процесу, а це потребує теоретичної та практичної підготовленості перемовника [2]. Досить продуктивною формою підготовки перемовників визнаються індивідуальні заняття, робота в малих та надмалих групах, наставництво [7].

Важливим є формування у перемовника індивідуального перемовного стилю. Перемовний стиль не залежить від гендерної належності та віку перемовника. Перемовні стилі поведінки являють собою «стиль ведення перемовин» [8]. Вони відмінні від стратегій вирішення конфлікту за концепцією К. Томаса, адже стиль поведінки особистості є стійкою в часі схемою поведінки, а стратегії вирішення конфлікту – процедурними тактичними прийомами, що використовуються із врахуванням специфіки конкретної ситуації. За психодіагностичною методикою «Методика оцінки переговорного стилю» (МОПС), розробленою Г. У. Солдатовою, А. Ф. Гасимовим [8], можна проаналізувати індивідуальні стильові особливості міжособистісного спілкування перемовника (перемовний стиль) у ситуації перемовного процесу («Дистрибутивний стиль», «Інтегративний стиль, орієнтований на партнера» чи «Інтегративний стиль, орієнтований на ситуацію»).

Вважаємо, що актуальним завданням сьогодення є розвиток і формування професійно важливих якостей поліцейських, які працюють у відділах (секторах) превентивної комунікації, та поліцейських-кризових перемовників у ході їх професійно-психологічної підготовки, яка включала б теоретичний блок і практичний блок (командно-штабні та тактико-спеціальні навчання, тренування) із врахуванням міжнародного досвіду в галузі перемовного процесу.

Список використаних джерел

1. Гасимов А. Ф. Индивидуальные характеристики личности как факторы прогнозирования хода переговорного процесса. *Общ. психол., психол. личности, история психол.*: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01 / Моск. гос. ун-т имени М. В. Ломоносова, Москва, 2021. 20 с.
2. Захаренко Л. М., Давидова О. В. Психотехнології ведення перемовин із правопорушниками: метод. рек. / за заг. ред. О. І. Мотляха. Київ, 2020. 69 с.
3. Дубова І. О. Психологічні особливості професійного спілкування працівників міліції в екстремальних умовах. *Юрид. психологія* : автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.06 / Нац. академія внутр. справ України. Київ, 2003. 20 с.
4. Конкурс № 4794 на посаду кризовий перемовник у НП України // Відкриті конкурси на вакансії в Національній поліції України. URL: https://nabir.np.gov.ua/index.php?r=recruitment/process_recruitment&id=4794.

5. Маркович В. А. Социально-психологические детерминанты успешности обучения переговорщиков: автореф. дис. ... канд. психол. наук: соц. психол.: 19.00.05 / Нац. гос. ун-т физ. культуры, спорта и здоровья им. П. Ф. Лесгафта. Санкт-Петербург, 2015. 21 с.

6. Оверченко Д. Г. Тактико-психологічні аспекти превентивної діяльності поліцейських відділів масових і охоронних заходів: дис. ... д-ра філософії за спец. 081 «Право» / Одеський держ. ун-т внутр. справ, Одеса, 2021. 20 с.

7. Рахліс В. Л., Павленко О. О. Переговори і медіація: підручник для підготовки професійного переговорника. Дніпро: Ун-т митної справи та фінансів, 2020. 341 с.

8. Солдатова Г. У., Гасимов А. Ф. Разработка и апробация методики оценки переговорного стиля (МОПС). *Экспериментальная психология*. 2019. Т. 12. №. 3. С. 92–104.

Аніщенко Вікторія Олександрівна,

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та гуманітарних дисциплін
Академії Державної пенітенціарної служби;

Разумейко Наталія Сергіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
начальник кафедри педагогіки та гуманітарних дисциплін
Академії Державної пенітенціарної служби

ВЕБІНАР ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ТА АСИНХРОННОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ – КУРСАНТ (СЛУХАЧ)» В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ЗМІШАНОЇ ФОРМ ОСВІТИ

Вимогою часу є підвищення ефективності комунікативного процесу взаємодії в системі «викладач – курсант (слухач)». Успішне оволодіння знаннями, відпрацювання стійких навичок та вмій їх використання значно покращується за умов використання інтерактивних методів навчання. Кожен заклад вищої освіти може обирати різні методи, засоби, платформи, інтерактивні технології для здійснення повноцінного освітнього процесу виходячи із законодавчо закріпленого принципу автономії закладу вищої освіти.

Необхідно зазначити наступне: 1) інтерактивні методи добре працюють і в умовах дистанційної та змішаної форм здобуття освіти, що підтверджено результатами досліджень багатьох учених під час пандемії, що пов'язана з COVID-19; 2) застосування інтерактивних методів вимагає як від викладача, так і від курсантів